
Banking sustenabil – concept sau obiectiv strategic?

Prof. univ. dr. Dan Costin NIȚESCU (dan.nitescu@fin.ase.ro)

Academia de Studii Economice din București, Romania

Drd. Adina Elena CĂLIN (adina.elena.calin@gmail.com)

Academia de Studii Economice din București, Romania

Andreea Mădălina BOZAGIU (andreea.bozagiu@fin.ase.ro)

Academia de Studii Economice din București, Romania

Drd. Eugen-Marian VIERESCU (eugen.vierescu@fin.ase.ro)

Academia de Studii Economice din București, Romania

Abstract

Criza financiară globală din 2008 a declanșat un proces de transformare cu multiple dimensiuni a sistemului bancar menit să reconstruiască relația de încredere cu clienții. Comunitatea academică nu a întârziat să reacționeze, dar numai după ce dimensiunea non-financiară a riscului a devenit inevitabilă și crizele mai frecvente, activitatea de cercetare a devenit magis activa. Lucrarea își propune să definească limitele banking-ului sustenabil prin explorarea evoluției literaturii conexe, folosind o descriere statistică a principalilor constituenți ai cercetării în domeniul banking-ului sustenabil și efectuând o analiză dinamică a structurii sale intelectuale. Rezultatele indică centre de cercetare regionale puternice disipate în întreaga lume, dar cu niveluri diferite de interes pentru acest subiect. Evoluția literaturii evidențiază studii despre impactul societal al activității bancare, într-o discuție mai amplă despre performanța financiară, managementul riscurilor, guvernanta corporativă și alte teme emergente. Lucrarea oferă o mai bună înțelegere a originilor și a nevoii de servicii bancare sustenabile ca o componentă critică în gestionarea efectelor negative ale noilor modele de afaceri.

Cuvinte cheie: *banking sustenabil, clienți, responsabilitate socială corporativă, risc, analiză bibliometrică*

Clasificarea JEL: G01, G21, G32

Introducere

Sectorul bancar are o influență semnificativă asupra activității economice, iar literatura științifică a produs cantități mari de cercetări legate de acest subiect. Rolul său crucial în canalizarea fondurilor și posibilitatea de a alege ce clienți să finanțeze oferă băncilor o oportunitate unică de a contribui la procesul de transformare sustenabilă a întregii economii care a apărut odată cu Acordul de la Paris. Pentru bănci, această abordare se referă la rezolvarea problemelor clienților și la crearea de soluții sustenabile în timp, mai degrabă decât la promovarea inovațiilor pentru propriile interese. Un model de afaceri robust este fundamental pentru ca băncile să-și mențină relevanța într-un mediu de afaceri în schimbare. Băncile care își prețuiesc reziliența, poziția strategică și rezistă diferitelor provocări construiesc încredere și îmbunătățesc accesul la servicii financiare. Definiția banking-ului sustenabil nu este o sarcină ușoară, deoarece nu s-a ajuns încă la un consens în acest sens. Acest lucru poate fi atribuit numeroșilor termeni similari care sunt legați de banking-ul sustenabil și lipsei de claritate și limite menționate mai sus (Cunha et al., 2021). În consecință, această lucrare revizuieste literatura de specialitate aferentă banking-ului sustenabil, identifică evoluția sa tematică și oferă direcții potențiale pentru cercetări viitoare în acest domeniu de impact. Pentru a continua în mod consecvent această revizuire, a fost efectuată o analiză descriptivă pentru a prezenta evoluția literaturii, inclusiv colaborarea dintre autori și țări, afilierea lor și cele mai frecvente jurnale. Mai mult, printr-o analiză co-word a fost prezentată structura intelectuală a acestui subiect de cercetare.

Procesul de transformare post-2008 a sectorului bancar, cu rezultatele sale multidimensionale, a fost declanșatorul unei abordări sustenabile în afacerile bancare, definită de impactul social, performanța financiară, guvernanta corporativă și un număr tot mai mare de subiecte emergente care afectează organizațiile bancare. Urmând această abordare, atât comunitățile bancare, cât și cele academice au devenit mai active, în special în perioadele cu volatilitate crescută. Tendințele viitoare de cercetare indică studii mai aprofundate în ceea ce privește impactul social creat de sistemul bancar, acordând o atenție deosebită nivelului de responsabilitate a instituțiilor financiare în soluționarea problemelor societale. Analiza noastră actualizează literatura de specialitate cu noi perspective în urma multiplelor evenimente problematice care afectează sectorul bancar, care ar putea fi utilizate ca suport în proiectarea unei relații mai reziliente între bănci și clienți.

Literature review

Cercetările privind banking-ul sustenabil s-au concentrat pe rolul acestuia și pe modul în care implementarea deciziilor legate de sustenabilitate afectează procesele financiare în arhitectura decizională a firmelor (Bloxham, 2011a; Bloxham, 2011b; Salzmann, 2013; Hafenstein et al., 2016; In S.Y. et al., 2019; Martini, 2021) și politicile financiare legate de climă (Baer et al., 2021). Mai multe șocuri externe au afectat profund pilonii modelului de afaceri al industriei bancare, cum ar fi criza financiară din 2008 (Mattila et al., 2010; Ruiz et al., 2014), a patra revoluție industrială (Schwab, 2017) și pandemia Covid-19. Aceste șocuri accelerează transformarea digitală și sustenabilă a băncilor (Forcadell et al., 2020). Cercetătorii au fost interesați în special de implementarea criteriilor ESG și de legăturile lor cu performanța și riscul instituțiilor nefinanciare (Garcia et al., 2017; Fatemi et al., 2018; Hassan et al., 2021; Naimy et al., 2021). Cu toate acestea, numărul de studii privind performanța ESG în industria bancară a crescut. Ahmed et al., 2018; Birindelli et al., 2018, Buallay, 2019; Miralles-Quirós et al., 2019a; Miralles-Quirós et al., 2019b; Shakil et al., 2019; Di Tommaso și Thornton, 2020; Paltrinieri et al., 2020 și Chen et al., 2021, arată că băncile oferă marje de împrumut mai mari, costuri totale de împrumut, scadențe mai scurte ale împrumuturilor și garanții mai mari companiilor cu niveluri mai ridicate de impact asupra mediului. De asemenea, acestea au furnizat dovezi că această componentă de responsabilitate socială a întreprinderilor (CSR), a băncilor a avut un impact semnificativ asupra factorilor de risc de mediu. Potrivit lui Azmi et al. (2021), cei mai importanți factori ai stabilității băncilor sunt transparența de mediu și reducerea emisiilor, ceea ce indică faptul că acționarii și deținătorii de obligațiuni sunt mai interesați de angajamentul băncilor față de transparența de mediu și reducerea emisiilor decât de preocupările tradiționale de guvernanta corporativă. Chiamonte et al. (2022) au examinat efectele comune și separate ale factorilor ESG asupra stabilității băncilor. În evaluarea ratingurilor ESG agregate, aceștia au susținut că implicarea în practicile CSR a fost legată de o stabilitate mai puternică (adică un risc redus de neplată) în timpul crizei financiare globale. De asemenea, a părut să încurajeze un sistem bancar mai precaut, să construiască conexiuni mai stabile cu comunitatea financiară și să își îmbunătățească reputația.

Autoritățile de supraveghere bancară au recunoscut problemele climatice ca fiind o problemă pentru instituțiile financiare, deoarece combinația de implicații economice și financiare legate de schimbările climatice ar putea duce la un posibil deficit pentru industria bancară (Comitetul de la Basel pentru Supraveghere Bancară, 2021). Pe de altă parte, factorii ESG pot avea un impact negativ asupra performanței financiare a instituțiilor prin materializarea categoriilor de risc financiar, cum ar fi riscurile de credit, de piață, operațional, de lichiditate și de finanțare, care sunt afectate în principal de expunerea unei instituții față de contrapărțile și activele sale investite (Autoritatea Bancă Europeană, 2021). Ahmed et al. (2023) au examinat efectele sectorului bancar asupra creșterii economiei verzi și au găsit o relație pozitivă semnificativă atât pe termen scurt, cât și pe termen lung. Ruan et al. (2023) au evidențiat impactul pozitiv al sectorului bancar asupra dezvoltării economice verzi a Chinei din 1993 până în 2017. Iqbal et al. (2019) au susținut că rolul sectorului bancar în dezvoltarea economiei verzi este deosebit de critic pentru țările în curs de dezvoltare.

Încorporarea tranziției către sustenabilitate în sectorul bancar necesită o îndepărtare substanțială de practicile bancare convenționale, deoarece implică o trecere la tehnici mai sustenabile din punct de vedere ecologic și social (Choudhury et al., 2023). În același timp, Citterio și Kings (2023) demonstrează modul în care includerea dimensiunilor ESG reduce puternic probabilitatea clasificării greșite a băncilor aflate în dificultate ca fiind sănătoase, subliniind importanța includerii informațiilor ESG în modelul utilizat pentru a detecta dificultățile financiare bancare. Deși literatura actuală a investigat legătura dintre ESG și riscul bancar, doar câteva studii au analizat efectele separate ale scorurilor de mediu, sociale și de guvernare asupra profilului de risc bancar. În acest domeniu, Chiaramonte et al. (2022) au constatat că sub-pilonii ESG reduc fragilitatea băncilor în perioadele de dificultăți financiare. Gangi et al. (2019), concentrându-se pe dimensiunea CSR, au constatat că băncile care sunt mai sensibile la aspectele ESG prezintă mai puține riscuri. Mai multe cercetări, inclusiv cele realizate de Hasanov et al. (2017), au demonstrat că între caracteristicile de mediu, sociale și de guvernare (ESG) și succesul financiar se creează o corelație pozitivă. Investitorii acordă importanță încorporării factorilor ESG în procedurile de luare a deciziilor, ce poate îmbunătăți randamentele pe termen lung, reduce riscurile și poate consolida reziliența în fața noilor probleme globale. Un cadru de reglementare în schimbare facilitează, de asemenea, includerea factorilor sociali și de mediu în procesul decizional privind finanțarea ecologică. Cadrele standardizate pentru practici financiare sustenabile devin din ce în ce mai necesare, așa cum sunt recunoscute de guverne și organizații internaționale. Un efort deliberat de a integra practicile financiare cu obiective mai mari de sustenabilitate este demonstrat de eforturile de reglementare, cum ar fi principiile pentru o bancă responsabilă (PRB) și grupul operativ privind informațiile financiare legate de climă (TCFD) (Șarac et al., 2022).

O "economie verde" se referă la un sistem economic cu o amprentă de carbon scăzută, o utilizare eficientă a resurselor și incluziune în cadrul societății. Se consideră că unul dintre avantajele potențiale ale unei economii verzi ar fi creșterea economică susținută. Mai multe cercetări au examinat legătura potențială dintre sustenabilitate și o economie înfloritoare. De exemplu, investițiile în surse de energie verde au stimulat economia în țările subdezvoltate (Maes și Jacobs 2017). Lucrările teoretice ale lui Pastor et al. (2021) și Pedersen et al. (2021) arată în mod formal modul în care atitudinile față de ESG afectează prețul activelor financiare. Aceste modele teoretice îi motivează pe Blomqvist și Stradi (2022) să investigheze empiric relația dintre preferințele ESG și randamentele acțiunilor. Autorii prezintă empiric atitudinile ESG și examinează legătura cu randamentele acțiunilor. Kenjegalieva et al. (2022) au o perspectivă diferită. Aceștia recunosc că ESG surprinde diferite aspecte și dimensiuni. Mai exact, ei examinează dacă mediul, socialul și guvernarea sunt complementare sau substituibile. Acest lucru sugerează că firmele se confruntă cu compromisuri și trebuie să aleagă ce element ESG să prioritizeze, având în vedere resursele finite disponibile. Cu toate acestea, studiul constată, de asemenea, că E, S și G sunt complementare. Acest lucru indică faptul că atunci când prețul oricărui scade, există o creștere a cantității așteptate a tuturor celor trei elemente.

Datele și metodologia de cercetare

Deoarece analiza bibliometrică în domeniul banking-ului sustenabil nu este nouă, cercetarea noastră își propune să ofere o perspectivă actualizată asupra acestui subiect și să analizeze evoluțiile cercetării globale având în vedere procesul de transformare cu multiple dimensiuni a sistemului bancar care a început odată cu criza financiară globală din 2008. Folosind mai multe perioade de progres (definite în general în analizele bibliometrice ca perioade de cinci ani) și, de asemenea, o abordare holistică (pentru întreaga perioadă analizată – toate lucrările de cercetare relevante publicate până în iulie 2024), evoluția temelor de cercetare specifice este observată pe diferite perioade și este corelată cu direcțiile viitoare de cercetare. În acest scop, analiza bibliometrică a fost realizată folosind informații generate din baza de date Web of Science (WoS), care are o acoperire bună și este ideală pentru cercetătorii din domeniul financiar (Liu et al., 2015; Van Raan, 2014), deoarece are procese multiple și riguroase de evaluare și selecție.

O revizuire bibliometrică implică utilizarea analizei datelor de publicare și citare. Aceasta include identificarea modelelor, descoperirea rețelelor și relațiilor și urmărirea progreselor într-un anumit domeniu de cercetare de-a lungul timpului, ceea ce îl face cel mai potrivit pentru obiectivele cercetării.

Cercetarea constă într-un proces sistematic în două etape:

- 1. Pregătirea inițială pentru colectarea datelor** Cuvintele cheie relevante au fost selectate și încorporate într-o expresie de căutare care se referă la banking sustenabil. Deoarece discuția legată de sustenabilitate a câștigat importanță în anii de după Acordul de la Paris, protocolul de căutare a fost conceput luând în considerare cele mai mici detalii pentru a include doar documentele relevante pentru domeniul de cercetare. Expresia de căutare finală este prezentată în tabelul 1.

Metodologia de căutare a datelor

Tabel 1

Tipul documentului	Baza de Date	Câmp	Cuvinte Cheie
Articol	Social Science Citation Index Science Citation Index Expanded	Titlu Abstract Cuvinte Cheie	(sustainab* OR "efficien* social" OR "social performance" OR "social* responsib*" OR "social efficien*" OR environment* OR green OR climate OR eco-friendly OR ethic* OR ESG OR SDG OR CSR) NEAR/10 (bank* SAU "financ* sector" OR "financ* industry")

Sursa: elaborat de autori

Pentru a acoperi conexiunile multidimensionale dintre bănci și sustenabilitate, spectrul cuvintelor cheie a fost împărțit în două grupuri de termeni. Primul conturează, conform cunoștințelor noastre, toate referințele posibile la "sustenabil". Deoarece acest subiect poate fi legat de mai multe discipline și poate avea nume diferite, au fost luate în considerare cuvinte cheie precum responsabilitate socială, servicii bancare etice, obiective de dezvoltare durabilă (ODD) sau responsabilitate socială corporativă (CSR). Pentru extinderea analizei, au fost incluse și perspectiva de mediu și eficiența socială a băncilor. A doua grupare se referă la sectorul bancar și financiar. Operatorul boolean "OR" a fost folosit pentru a crește acoperirea căutării în literatură. Deoarece analizele bibliometrice sunt predispuse la multe rezultate fals pozitive, operatorul "NEAR" a fost folosit pentru a prelua doar lucrările în care cel puțin unul dintre cuvintele cheie din fiecare grup apare la o distanță mai mică de 10 cuvinte unul de celălalt. Distanța dintre cuvintele cheie a fost considerată suficientă pentru a menține relevanța lucrărilor selectate și echilibrul dintre precizie și rata de regăsire. Căutarea a fost efectuată în iulie 2024 și nu au fost aplicate restricții de timp. Pentru a evita multe lucrări irelevante pentru această analiză, categoriile WoS au fost revizuite, iar selecția finală a inclus "Economics" sau "Business Finance" sau "Business" sau "Management" sau "Environmental Sciences". Au fost luate în considerare doar indicii Social Science Citation Index și Science Citation Index Expanded, deoarece sunt cei mai influenți în ceea ce privește studiile financiare. Pentru relevanța analizei, căutarea s-a limitat la articole și a fost direcționată către câmpurile Titlu, Abstract și Cuvinte cheie. Folosind aceste criterii de selecție, căutarea a găsit 2094 de lucrări pentru eșantionul primar. Toate titlurile, abstractele și cuvintele cheie au fost revizuite de autori în mod independent pentru a menține doar lucrările care sunt relevante pentru banking-ul sustenabil. Cele mai multe rezultate fals pozitive au fost legate de alte tipuri de mediu (de exemplu, de reglementare, de rată a dobânzii, de afaceri), de alte categorii de bănci (de exemplu, bănci de mediu, programe ale Băncii Mondiale care nu au nicio legătură cu sectorul bancar) sau de spectrul larg al sectorului financiar (de exemplu, piața bursieră, finanțele publice). După filtrarea rezultatelor inițiale, au rămas doar 665 de lucrări pentru analize suplimentare.

2. Analiză bibliometrică

Analiza bibliometrică este un instrument cantitativ consistent pentru a studia dezvoltarea și modelele datelor științifice extinse (Martens et al., 2016). Este util să se evalueze relația dintre datele de intrare și calitatea/cantitatea datelor de ieșire (Ebadi și Schiffauerova, 2016). Volumul de literatură științifică dedicată sustenabilității, conexiunile sale multiple cu diferite sectoare și disponibilitatea informațiilor prin intermediul bazelor de date stocate online sunt mediul în care analiza bibliometrică devine un instrument util care oferă o analiză structurată a tendințelor de-a lungul timpului și poate ajuta la identificarea schimbărilor strategice într-o anumită linie de cercetare (Aria și Cuccurullo, 2017). Pentru a identifica cei mai importanți constituenți de cercetare ai literaturii din banking-ul sustenabil și pentru a "evalua performanța de cercetare și publicare a persoanelor și instituțiilor" (Zupic și Čater, 2015), a fost efectuată o analiză a performanței bibliometrice (BPA). Pentru o analiză dinamică și structurală a literaturii avute în vedere, a fost efectuată o corelare științifică pentru a dezvolta cercetarea cu o structură intelectuală (de exemplu, analiza co-word). Pentru efectuarea analizei bibliometrice au fost utilizate programele VOSviewer, Bibliometrix și Microsoft Excel. Deoarece VOSviewer oferă opțiunile necesare pentru a construi, vizualiza și examina corelațiile științifice, iar Bibliometrix și Microsoft Excel au evoluat suficient pentru a efectua BPA, aceste instrumente au fost considerate a fi cele mai potrivite pentru această cercetare.

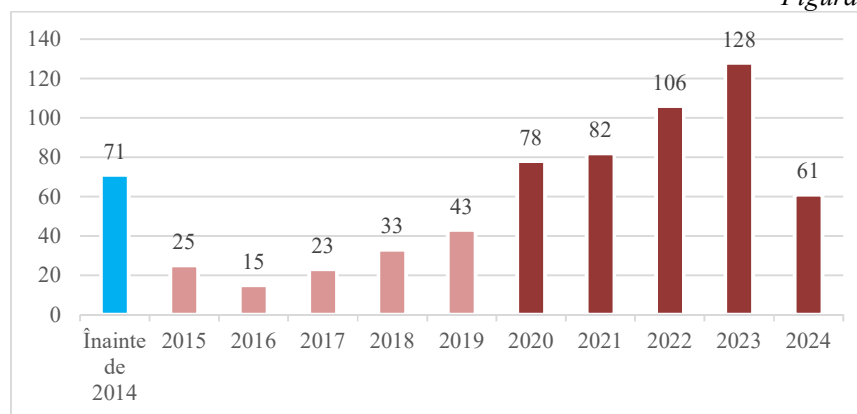
- **Analiza performanței bibliometrice**

- Tendința publicării din cercetarea în domeniul banking-ului sustenabil**

Evoluția cercetării bancare sustenabile este prezentată în Figura 1, unde se pot distinge trei perioade de timp: prima, înainte și inclusiv 2014 – anul de dinaintea Acordului de la Paris; a doua, 2015-2019 – înainte de pandemia Covid-19; și ultima, 2020-2024 (iulie). Motivul din spatele acestei diviziuni este că unul dintre obiectivele acestei cercetări este studiul principalelor teme și evoluția lor în timp. Este o metodă comună în studiile bibliometrice de a analiza progresul pe perioade de cinci ani (Cobo et al., 2011, Muñoz-Leiva et al., 2012). Conform datelor colectate, nu a existat atât de mult interes pentru banking sustenabil înainte de 2015, puțin peste 10% din documente fiind publicate în acea perioadă. Abia după criza financiară globală din 2008, acest subiect a început să capete o importanță din ce în ce mai mare. Această evoluție poate fi legată de nevoia băncilor de a reconstrui relația cu clienții lor, iar în acel moment ODD (Obiectivele de Dezvoltare Durabilă), ESG (Mediu, Social, Guvernanta) și CSR (Responsabilitatea Socială Corporativă) au fost plasate strategic ca bază pe care să poată fi recâștigată încrederea (Laidroo și Sokolova, 2015). În acest context de reconstrucție a relației bănci-clienți, cercetătorii în domeniul banking-ului sustenabil au început să fie activi.

Evoluția cercetării în banking-ul sustenabil

Figura 1

Sursa: elaborat de autori

Deși Acordul de la Paris a reprezentat un punct de cotitură pentru întregul mod de viață, de la modul în care ne raportăm la natură, la modul în care facem afaceri și la planurile cu obiective pe decenii în viitor care au fost stabilite conform principiilor sale, acesta nu și-a transmis importanța globală și pentru cercetarea în banking sustenabil, deoarece doar 21% din totalul documentelor au fost publicate în a doua perioadă analizată. Așa cum era de așteptat, majoritatea lucrărilor (70%) au fost publicate în ultima perioadă analizată, cu o creștere exponențială față de perioada anterioară. Având în vedere relația dintre criza financiară globală și pandemia Covid-19, creșterea cercetării bancare sustenabile nu trebuie atribuită crizei generate de virus, deoarece în anii de pandemie băncile au fost soluția, nu cauza, așa cum au fost în criza din 2008 (Nițescu et al., 2024). Situațiile de urgență precum schimbările climatice și inegalitatea socială s-au intensificat și sunt promovate intens pe agenda globală. Importanța lor tot mai mare a stimulat discuțiile despre modul în care băncile pot fi ghidate către un viitor sustenabil, aliniindu-și portofoliile la principiile Acordului de la Paris.

- **Activitatea de cercetare în domeniul banking-ului sustenabil**

Cei mai activi și prolifici cercetători în domeniu și țara în care activează sunt prezentați în Tabelul 2.

Cei mai activi cercetători în banking sustenabil

Tabel 2

Autor	# Publicație	Țara
Pérez, Andrea	13	Spania
Rodriguez Del Bosque, Ignacio	9	Spania
Forcadell, Francisco Javier	7	Spania
Galletta, Simona	7	Italia
Bose, Sudipta	6	Marea Britanie
Ubeda, Fernando	6	Spania
Agnese, Paolo	5	Italia
Aracil, Elisa	5	Spania
Iannuzzi, Antonia Patrizia	5	Italia
Khan, Habib Zaman	5	Australia
Mazzu', Sebastiano	5	Italia

Autor	# Publicație	Țara
Adu, Douglas A.	4	Marea Britanie
Gangi, Francesco	4	Italia
García-Meca, Emma	4	Spania
Lee, Chien-Chiang	4	China
Lui, Tze Kiat	4	Malaezia
Mendez, Alvaro	4	Marea Britanie
Naciti, Valeria	4	Italia
Siddik, Abu Bakkar	4	China
Taddeo, Simone	4	Italia
Wang, Chih-Wei	4	Taiwan
Zainuldin, Mohd Haniff	4	Malaezia
Zhang, Cheng	4	China

Sursa: elaborat de autori

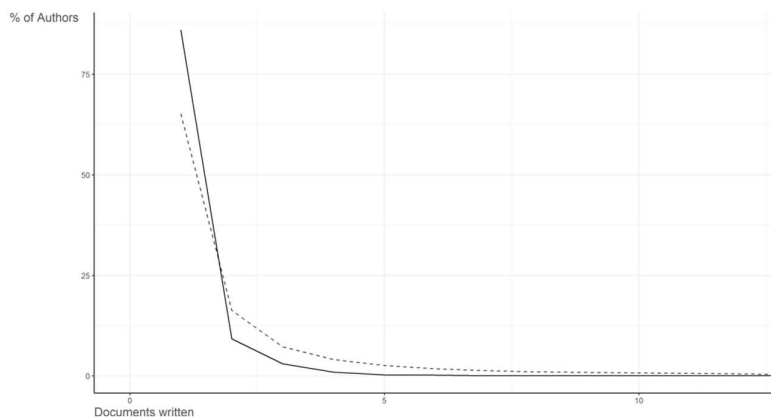
Prin această analiză sunt prezentate atât interesul individual, cât și tendințele regionale mai extinse. Andrea Pérez, din Spania, se distinge ca fiind cel mai prolific cercetător în domeniul banking-ului sustenabil, cu 13 publicații. Aceasta este o puternică sugestie că atât comunitatea academică, cât și cea bancară locală au un interes puternic în problemele legate de sustenabilitate. Ea are un angajament extins în acest subiect, abordând mai multe dimensiuni, cum ar fi impactul practicilor de sustenabilitate asupra performanței financiare, integrarea ESG în practicile bancare și responsabilitatea socială corporativă. Al doilea cel mai prolific autor este Ignacio Rodriguez Del Bosque, tot din Spania, cu 9 publicații. Împreună cu Francisco Javier Forcadell (7 publicații), Fernando Ubeda (6 publicații), Elisa Aracil (5 publicații) și Emma García-Meca (4 publicații), aceștia formează o comunitate de cercetare solidă și subliniază accentul deosebit al Spaniei pe practicile bancare sustenabile.

Italia este următorul contributor semnificativ la cercetarea în banking sustenabil. Simona Galletta și Francesco Gangi, fiecare cu 7 și, respectiv, 4 publicații, împreună cu Paolo Agnese (5 publicații), Antonia Patrizia Iannuzzi (5 publicații), Sebastiano Mazzù (5 publicații), Valeria Naciti (4 publicații) și Simone Taddeo (4 publicații) demonstrează interesul activ al Italiei pentru acest subiect. Această reprezentare evidențiază angajamentul academic și practic al țării cu avansarea cunoștințelor în banking sustenabil. Marea Britanie este, de asemenea, foarte activă în domeniu, cu contribuții de la Sudipta Bose (6 publicații), Douglas A. Adu (4 publicații) și Alvaro Mendez (4 publicații). Interesul pentru sistemul bancar sustenabil reflectă eforturile țării de a rămâne un centru financiar global major. Alte țări reprezentative sunt China, cu cercetători precum Chien-Chiang Lee (4 publicații) și Abu Bakkar Siddik (4 publicații); Malaezia, cu Tze Kiat Lui (4 publicații) și Mohd Haniff Zainuldin (4 publicații); și Australia, reprezentată de Habib Zaman Khan (5 publicații). Acest grup eterogen de cercetători activi în domeniul banking-ului sustenabil evidențiază natura globală a subiectului și importanța acestuia în diferite medii economice, sociale și de reglementare. Spania, Italia și Marea Britanie reprezintă grupări regionale puternice de cercetare, în timp ce prezența Chinei, Malaeziei și Taiwanului sugerează o preocupare globală în acest domeniu.

Având în vedere Figura 2, banking-ul sustenabil înregistrează o tendință ascendentă, iar activitatea comunității academice va avea un rol crucial în proiectarea viitorului sistem financiar, cu un amestec de inovații și practici care aduc organizațiile bancare mai aproape de obiectivele societale și de mediu mai extinse.

Legea lui Lotka privind cercetarea în banking-ul sustenabil

Figura 2

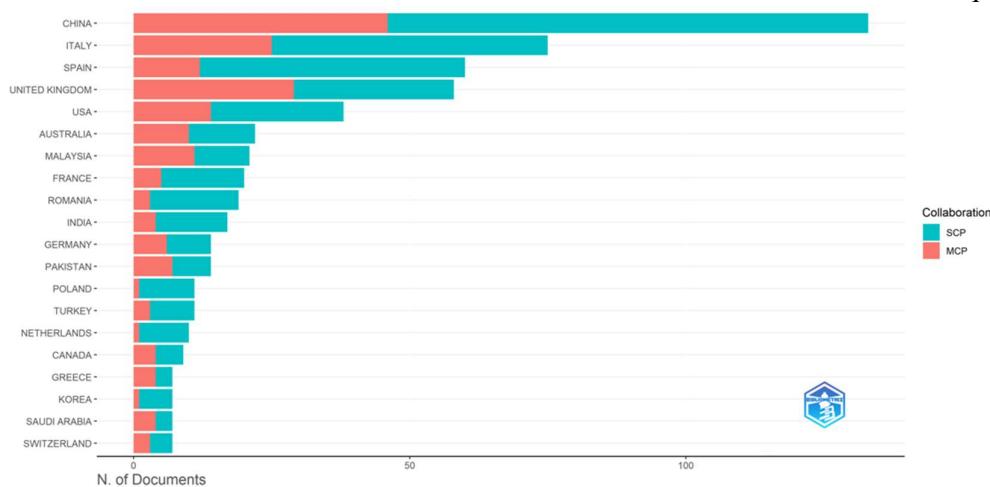

Sursa: elaborat de autori

Legea lui Lotka este folosită în analiza productivității științifice a autorilor (Sahu și Jena, 2022) și afirmă că numărul de autori este invers proporțional cu numărul de lucrări alocate acestora (Pao, 1985). Cu alte cuvinte, există doar un număr mic de autori care publică mai multe lucrări într-un anumit domeniu de interes. Distribuția autorilor pentru cercetarea în banking sustenabil este prezentată în Figura 2, unde se poate observa o evoluție abruptă. Rezultatele reflectă faptul că majoritatea autorilor au publicat o singură lucrare pe această temă, urmată la o distanță semnificativă de autori cu două documente publicate, aceste rezultate confirmând distribuția propusă de legea lui Lotka, subliniind un interes specific inițial pentru această temă pentru majoritatea autorilor.

Țara autorului corespondent

Figura 3

Sursa: elaborat de autori

După cum se arată în Figura 3, majoritatea autorilor corespondenți nu s-au angajat în cooperarea internațională în domeniul cercetării (MCP – Publicații internaționale), preferând contribuitorii locali

(SCP – Publicații naționale). Singura excepție este în Marea Britanie, unde există un echilibru între contribuția locală și cea internațională.

În ceea ce privește cele mai active universități și instituții, prezentate în Tabelul 3, Universidad De Cantabria a fost cea mai activă universitate în cercetarea în domeniul sustenabilității în perioada 2015-2019, dar a înregistrat o scădere semnificativă în perioada următoare. În schimb, Academia de Studii Economice din București și alte câteva universități și-au intensificat eforturile de cercetare în perioada 2020-2024.

Cele mai active universități/instituții în cercetarea bancară sustenabilă

Tabel 3

Nume	Înainte de 2015	2015-2019	2020-2024
Universidad De Cantabria	2	11	2
Bucharest University of Economic Studies	2	3	8
Parthenope University Naples	n/a	n/a	10
Universidad Rey Juan Carlos	n/a	4	6
Autonomous University of Madrid	n/a	1	8
ESIC University	n/a	2	7
Sapienza University Rome	1	2	6
Universita Degli Studi Di Bari Aldo Moro	n/a	3	6
University Of London	3	1	5
European Central Bank	2	1	4
London School Economics Political Science	2	1	4
Newcastle University UK	1	n/a	6
Roma Tre University	n/a	n/a	7
Shanghai University of Finance Economics	n/a	2	5
Southeast University China	n/a	n/a	7
University Of Catania	n/a	n/a	7
University Of Messina	n/a	n/a	7
University Of Newcastle	n/a	2	5

Sursa: elaborat de autori

Tabelul 4 prezintă cele mai frecventate reviste de cercetare în banking sustenabil, cu numărul de publicații și procentul general. Conform setului de date utilizat, există 166 de reviste și aproape jumătate dintre publicații (47,67%) sunt legate de 11 reviste. Cel mai vizibil fapt este că mai mult de jumătate dintre reviste (85) au publicat o singură lucrare legată de banking-ul sustenabil, dezvăluind acumularea de cunoștințe în jurul unui număr limitat de reviste.

Cele mai frecvente jurnale în banking sustenabil

Tabel 4

Jurnal	# Document	Procent (%)
Sustainability	74	11.128
Journal of Business Ethics	45	6.767
Corporate Social Responsibility and Environmental Management	40	6.015

Jurnal	# Document	Procent (%)
International Journal of Bank Marketing	35	5.263
Finance Research Letters	34	5.113
Business Strategy and The Environment	24	3.609
Research In International Business and Finance	16	2.406
International Review of Financial Analysis	15	2.256
International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management	13	1.955
Journal of Banking Finance	11	1.654
Journal of Financial Stability	10	1.504

Sursa: elaborat de autori

- **Interesul global pentru banking sustenabil**

Tabelul 5 prezintă numărul de publicații asociate celor mai prolifici țări în cercetarea în banking sustenabil în cele trei perioade analizate.

Top 5 cele mai active țări în cercetarea bancară sustenabilă

Tabel 5

Țara	Înainte de 2015	2015-2019	2020-2024
China	3	17	118
Marea Britanie	14	17	63
Italia	4	11	73
Spania	10	31	29
USA	7	15	39

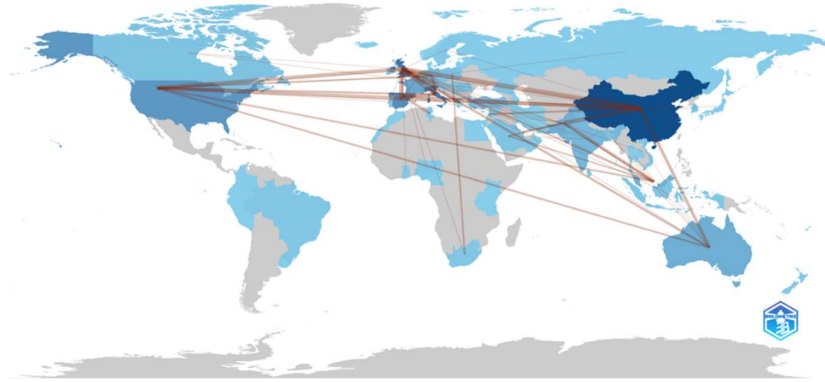
Sursa: elaborat de autori

Rezultatele arată un interes clar, în creștere pentru cercetarea banking-ului sustenabil în primele 5 cele mai active țări. China a înregistrat cea mai importantă creștere, în special în perioada 2020-2024. Marea Britanie, Italia și SUA și-au consolidat și ele activitatea academică în acest domeniu, în timp ce Spania a avut doar o creștere moderată la nivel de țară, înregistrând chiar o scădere în ultima perioadă analizată. Această analiză confirmă accentul global pe cercetarea în banking sustenabil, deoarece între cele trei perioade analizate se înregistrează o creștere a publicațiilor de la 38 înainte de 2015 la 322 pentru perioada 2020-2024.

Figura 4 prezintă colaborarea între țări în cercetarea în banking sustenabil. Cele mai active colaborări sunt China-Marea Britanie și Italia-Marea Britanie. Marea Britanie se poziționează ca hub european de cercetare în această temă, cu colaborări active și cu Spania și SUA.

Harta colaborării între țări

Figura 4

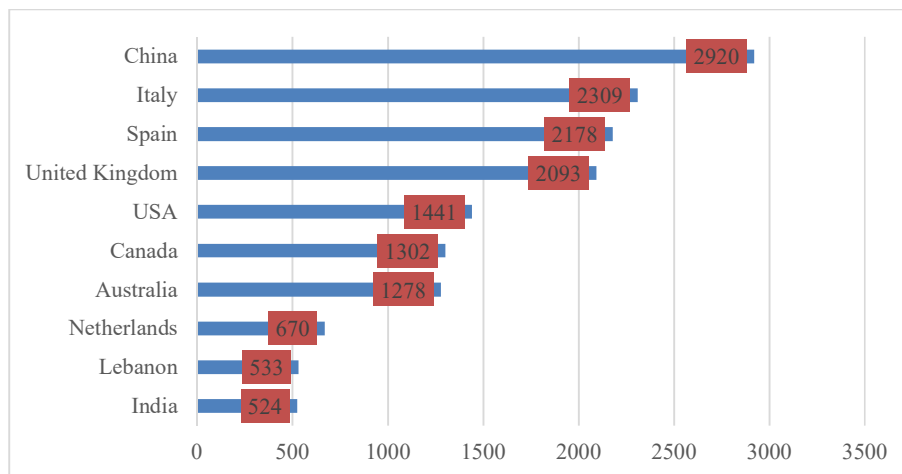

Sursa: elaborat de autori

Deși are cele mai multe publicații din Europa, după cum rezultă din tabelul 5, Marea Britanie este depășită de Italia și Spania la numărul de citări pe țară. SUA își reconfirmă poziția în top cinci și la această măsură, evidențiind un interes moderat pentru cercetarea în banking sustenabil.

Cele mai citate țări

Figura 5

Sursa: elaborat de autori

- **Activitatea bancară și obiectivele de dezvoltare durabilă**

Conform datelor prezentate în tabelul 6, există un accent puternic pe dimensiunile sociale ale sustenabilității în cadrul cercetării bancare.

Publicații legate de ODD

Tabel 6

Obiectivele de dezvoltare durabilă	# Publicații
08 Muncă decentă și creștere economică	117
01 Fără sărăcie	103
10 Inegalități reduse	98
09 Industrie, inovație și infrastructură	15
13 Acțiune climatică	7
04 Educație de calitate	3
02 Foamete zero	1
06 Apă curată și sanitație	1
15 Viața terestră	1

Sursa: elaborat de autori

Pentru datele selectate, cercetarea în banking sustenabil s-a concentrat în special pe obiective care abordează munca decentă, creșterea economică, reducerea sărăciei și inegalitatea socială. Mai exact, ODD 08 (Muncă decentă și creștere economică) se află în prima poziție cu 117 publicații, urmat îndeaproape de ODD 01 (Fără sărăcie) cu 103 publicații și ODD 10 (Inegalități reduse) cu 98 de publicații. Acesta este un angajament clar în cadrul cercetării bancare de a sprijini aspectele sociale ale sustenabilității. Această tendință subliniază importanța băncilor în promovarea bunăstării sociale și a echității economice. Prin serviciile financiare furnizate populațiilor defavorizate, băncile pot dezvolta comunități, promovând incluziunea și creșterea economică. Acest accent aliniază practicile bancare la ODD 01 și ODD 10, conectând sistemul financiar la eforturile de combatere a sărăciei și de reducere a inegalităților sociale. Băncile au un rol esențial în facilitarea creării de locuri de muncă și a creșterii economice prin activitățile lor principale – creditare, investiții și servicii financiare. În schimb, obiectivele legate de mediu (ODD 13) primesc o importanță semnificativ redusă, cu doar 7 publicații. Deși schimbările climatice sunt considerate la nivel global la toate nivelurile de responsabilitate, accentul principal rămâne îndreptat către provocările sociale.

- **Corelarea științifică bibliometrică – o abordare co-word**

Creșterea exponențială a literaturii în domeniul banking-ului sustenabil în perioada 2020-2024 (așa cum este prezentată în Figura 1) necesită o mai bună înțelegere a structurii intelectuale și conceptuale sau corelarea dinamicii cercetării în banking-ul sustenabil. În acest scop, a fost utilizată o analiză co-word pentru a identifica relațiile dintre subcategoriile din cercetarea în banking sustenabil și pentru a observa evoluția științei în acest domeniu. Analiza co-word a fost utilizată pentru a identifica obiectiv temele de cercetare și pentru a detecta relația dintre aceste teme direct din conținutul literaturii, fără a utiliza nicio definiție a priori a temelor de cercetare în literatura științifică (He, 1999). Zupic și Čater (2015) consideră că analiza co-word are ca rezultat o hartă semantică, care poate prezenta modificări în timp în spațiul conceptual al structurilor intelectuale. Înainte de efectuarea analizei de corelare științifică, cuvintele cheie au fost analizate pentru a identifica temele abordate. Au fost analizate toate cuvintele cheie și baza de date WoS pentru fiecare lucrare. Cuvintele cheie au fost standardizate și sunt prezentate în Tabelul 7, cu frecvența și alocarea grupărilor. După luarea în considerare doar a cuvintelor cheie cu o frecvență de co-apariție peste valoarea predefinită de 5, care este considerată adecvată pentru o vizualizare clară a seturilor de date de dimensiuni medii, din 257 de cuvinte cheie, doar 26 au fost reținute pentru analiză. În procesul de standardizare, termenii care nu puteau fi asociați cu un anumit sens au fost eliminați (de exemplu, policy, price, identity), au fost transformați într-o formă unică (de exemplu, bank a fost standardizată în banks), sinonimele au fost înlocuite cu termenul cel mai

general (de exemplu, consumer și customers) și abrevierile au fost evitate (de exemplu, ESG, CSR, ODD).

Cele mai relevante cuvinte cheie din cercetarea în banking sustenabil

Tabel 7

Cuvânt cheie	Frecvența	Alocarea dispersiei
corporate social responsibility	357	3
customers	185	5
financial performance	168	4
corporate governance	164	4
banks	150	1
risk	144	1
disclosures	113	3
banking sector	102	2
environmental, social, governance	59	4
stakeholders	58	2
loyalty	53	5
diversity	49	4
green banking	47	1
sustainable banking	44	1
ethics	38	3
sustainable development	30	2
climate change	28	1
financial crisis	25	5

Sursa: elaborat de autori

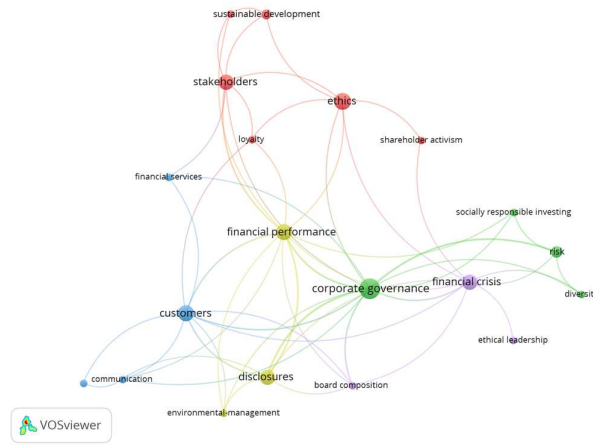
Pentru a analiza structura cuvintelor cheie care au apărut din această bază de date, a fost utilizat software-ul VOS Viewer.

- **Analiza grupărilor**

Analiza co-word este o tehnică de corelare științifică care folosește cuvinte dintr-un corp de text pentru a identifica relațiile dintre diferite teme dintr-un anumit subiect de cercetare (He, 1999). Figurile 6, 7 și 8 prezintă temele identificate și rețelele tematice pentru cele trei perioade analizate. Au fost luate în considerare doar cuvintele cheie care apar de 2 ori, respectiv de 3 și 4 ori. Au fost eliminate cuvintele cheie care puteau apărea în toate documentele ("banks", "corporate social responsibility", "sustainable banking"), care se referă la metode de cercetare și cuvinte cheie care nu puteau fi asociate cu un anumit sens.

Rețeaua tematică înainte de 2015

Figura 6

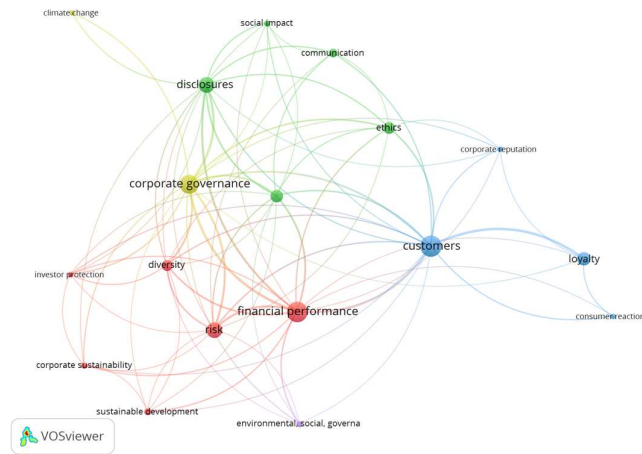
Sursa: elaborat de autori

Harta tematică a rețelei prezentată în Figura 6 dezvăluie relații complexe între diverse teme, reprezentate de noduri și legături interconectate. Gruparea roșie ilustrează interconexiunile puternice dintre considerentele etice și loialitatea părților interesate. Gruparea albastră evidențiază importanța comunicării cu clienții din sectorul serviciilor financiare, relația cu clienții fiind de cea mai mare importanță. Gruparea galbenă arată că performanța financiară este strâns legată de publicarea informațiilor și de practicile de mediu.

Gruparea verde, care este situată central, se concentrează pe guvernanta corporativă, risc, diversitate și investiții responsabile din punct de vedere social. Conceptul de risc relevă o legătură puternică între structura de guvernanta, riscurile asociate sectorului bancar, rolul de atenuare a diversității în gestionarea riscurilor și nevoia permanentă de strategii de gestionare a riscurilor pentru a proteja împotriva potențialilor factori de risc interni și externi. Gruparea verde este strâns legată de "criza financiară", care este tema cheie a ultimei grupări. Prima rețea tematică este concepută în jurul "guvernantei corporative", "performanței financiare", "clienților" și "crizei financiare" ca noduri centrale, subliniind importanța acestor teme și necesitatea ca sectorul bancar să echilibreze interesele multiple. Etica, conectată la părțile interesate (nod marginal poziționat) și performanța financiară subliniază importanța satisfacției părților interesate, loialitatea clienților și responsabilitatea în strategiile de investiții, vitale pentru menținerea sănătății financiare a băncilor. În plus, practicile de publicare au o importanță strategică în construirea încrederii și dovedirea conformității cu reglementările, care influențează performanța financiară. Cu toate acestea, aceste noduri tematice nu sunt apropiate unul de celălalt, sugerând că nu există o legătură puternică între ele, fapt explicat de stadiile incipiente ale practicilor bancare sustenabile.

Rețeaua tematică 2015-2019

Figura 7

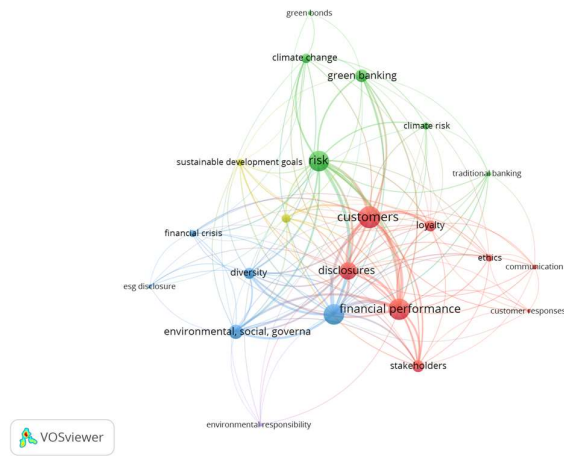

Sursa: elaborat de autori

Figura 7 subliniază relația dintre "guvernanța corporativă", "performanța financiară", "clienți" și "informațiile publicate". Locul central al rețelei tematice este menținut de "guvernanța corporativă" și "performanța financiară", dezvăluind importanța și legăturile lor cu alte teme. Chiar dacă este îndepărtată de gruparea "performanță financiară" (cea mai apropiată), cea de-a doua rețea tematică evidențiază gruparea albastră, dedicată "clienților" și axată pe loialitate și reputație corporativă. De asemenea, chiar dacă există o forță slabă, în comparație cu prima rețea tematică, clienții sunt în primul rând legați de tema "mediu, social, guvernanță", sugerând importanța socială a ESG. De asemenea, sunt evidențiate pentru prima dată teme emergente – "schimbările climatice" și "impactul social", grupate în jurul "guvernanței corporative" și "dezvăluiri", ceea ce sugerează un accent specific inițial în cercetarea bancară sustenabilă. Cea de-a doua rețea tematică subliniază o schimbare către subiecte legate de clienți și teme emergente, evidențiind un accent extins pe cercetare și o abordare mai integrativă, dar și provocările în evoluție cu care se confruntă sectorul bancar. Relația dintre satisfacția clienților, factorii ESG, reputația corporativă și performanța financiară subliniază natura multidimensională a succesului (sau eșecului) în sectorul bancar.

Rețeaua tematică 2020-2024

Figura 8

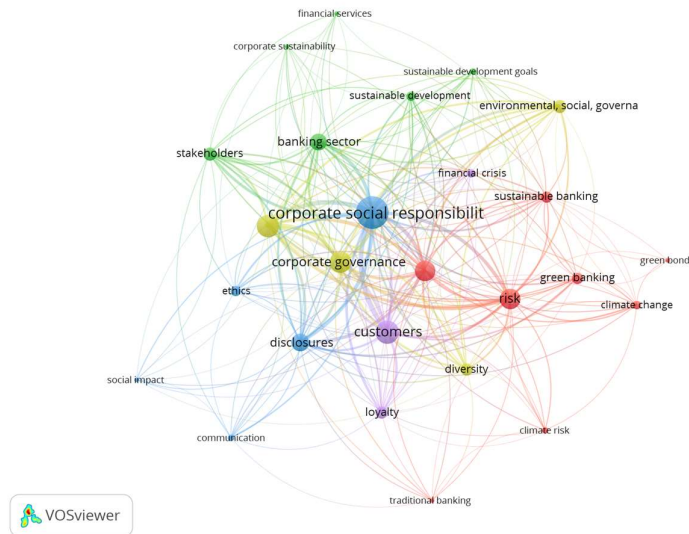

Sursa: elaborat de autori

Rețeaua tematică prezentată în Figura 8, care este specifică anilor 2020-2024 (iulie), are pentru prima dată "clienții" ca temă principală, cu cele mai multe apariții și o forță totală a legăturilor similare cu "governanța corporativă" și "performanța financiară". Aceasta este o dovadă puternică a faptului că cercetarea în banking-ul sustenabil a evoluat către practici centrate pe client, indicând importanța sa crescândă atât în practica bancară, cât și în cercetarea științifică. În plus, legătura cu "mediul, socialul și guvernanta" este mai puternică decât în harta rețelei tematice pentru perioada 2015-2019. "Performanța financiară" nu mai este o grupare în sine, făcând parte din gruparea "clienți". În plus, distanța strânsă dintre aceste teme evidențiază o legătură puternică între practicile centrate pe client și performanța financiară a sectorului bancar. Comparativ cu rețeaua tematică anterioară, există mai multe teme emergente – "model bancar verde", "schimbare climatică", "model bancar tradițional", care sunt legate de "risk", sugerând că riscurile legate de climă au câștigat proeminență în perioada 2020-2024 și că modelul de afaceri bancar se schimbă către o abordare mai incluzivă, cu accent pe subiecte multiple și în continuă dezvoltare care pot afecta modul tradițional de a face banking. De asemenea, un rezultat semnificativ al acestei rețele tematice este conceptul de "risk", similar celui de "clienți", care nu face parte dintr-o grupare specifică ("governanță corporativă" și "performanță financiară" în perioadele anterioare), ci este pentru prima dată o grupare separată, strâns legată de "clienți". Acest fapt relevă importanța crescândă a managementului riscului în organizațiile bancare și conștientizarea rolului pe care funcția de management al riscului îl are în protejarea organizației bancare împotriva diverselor peisaje de risc care au apărut în urma crizelor multiple din primii 24 de ani ai secolului 21. Cea de-a treia rețea tematică relevă că pentru o alchimie sustenabilă între risk, performanță financiară și guvernanta corporativă, clienții ar trebui să joace un rol central în activitatea bancară, fapt determinat de procesul de transformare continuă din care fac parte organizațiile bancare și de multiplele provocări care le dovedesc că indiferent cât de sofisticate și interconectate sunt operațiunile lor, atât profitabilitatea, cât și eșecul se bazează pe încrederea pe care clienții o au în intermediarii lor financiari.

Rețeaua tematică pentru întreaga perioadă

Figura 9

Sursa: elaborat de autori

Figura 9 reprezintă harta rețelei tematiche pentru întreaga perioadă analizată (înainte de 2015- iulie 2024), fără excluderea cuvintelor cheie. Gruparea "responsabilitate socială corporativă" este plasată în centrul hărții, ceea ce este o sugestie puternică despre perspectiva socială a cercetării în banking-ul sustenabil, susținută de puterea de legătură totală de 135 cu gruparea "clienți", mai mare decât legătura de 106 cu "guvernanța corporativă", care are o poziție centrală în fiecare dintre hărțile pentru cele trei sub-perioade analizate. Legătura dintre "risc" și "sistemul bancar verde" evidențiază un accent tot mai mare pe sistemul bancar sustenabil și preocupările de mediu. Un alt rezultat este că "guvernanța corporativă" nu este o grupare separată, ci face parte din gruparea "performanță financiară" (dispersia galbenă), dezvăluind rolul său în menținerea sănătății financiare a organizației bancare. De asemenea, rețeaua evidențiază că în forma pătratică "responsabilitate socială corporativă" – "bănci" – "clienți" – "performanță financiară" există două vârfuri legate de impactul social al activității bancare, cu un rol determinant al "riscului", "guvernanței corporative" și "publicării" în menținerea unei funcționalități adecvate a sistemului. Harta rețelei tematiche dezvăluie o perspectivă integratoare a afacerilor bancare sustenabile, cu teme emergente incluse și o evoluție spre practici bancare holistice, în care clienții, responsabilitatea socială corporativă, transparența, etica și considerentele climatice sunt incluse în activitatea bancară în continuă transformare, dezvăluind importanța strategică a unei "bănci sustenabile" într-un mediu provocator.

Concluzii

Încrederea clienților în organizațiile bancare a fost grav afectată de criza financiară globală din 2008, generând premisele unei noi relații bănci-clienți și transformarea modelului de afaceri bancar. În acest context, o confluență de factori multipli legați de impactul social, macroeconomic și de mediu al sistemului bancar a evidențiat necesitatea unei abordări sustenabile. Noul cadru bancar a generat un număr crescut de subiecte emergente în practicile și cercetarea bancară, cu accent pe anii de după Acordul de la Paris. Teme precum ESG, impactul social, reputația corporativă, schimbările climatice și reacțiile consumatorilor dezvăluie o activitate bancară cu multiple dimensiuni și, de asemenea, așteptări complexe de la clienți. Interesul tot mai mare pentru impactul social și reacțiile clienților la activitatea

bancară subliniază rolul băncilor în promovarea bunăstării sociale, a echității economice și a dezvoltării comunităților. În plus, prin serviciile financiare furnizate populațiilor defavorizate, băncile pot stimula incluziunea și creșterea economică. Rezultatele cercetării evidențiază faptul că activitatea bancară a fost întotdeauna legată de clienți, dar numai după șocuri serioase clienții au fost plasați în centrul acestei activități. Creșterea volatilității și complexității mediului în care operează băncile a conferit conceptului de risc o importanță strategică, mai ales după pandemia Covid-19, fiind o temă de cercetare în sine. Poziționarea strategică a managementului riscului se datorează multitudinii de factori interni și externi care pot provoca organizațiile bancare în lumea interconectată și complexă de după criza financiară globală din 2008. Multiplicarea factorilor de risc și natura lor diversificată evidențiază impactul financiar pe care aceste probleme îl au asupra băncilor și a părților interesate.

Banking-ul sustenabil se referă în primul rând la impactul social al produselor și serviciilor bancare prin (re)construirea încrederii și consolidarea relației dintre bănci și clienți. De asemenea, este strategic în echilibrarea obiectivelor pe termen lung cu presiunile de performanță financiară pe termen scurt și este o componentă esențială în gestionarea efectelor negative ale noilor modele de afaceri. Cu toate acestea, recunoaștem posibilele limitări pe care le poate avea studiul nostru. Pentru a asigura o metodologie riguroasă, ne-am limitat cercetarea la articolele din cadrul eșantionului, ceea ce ne-ar fi putut face să pierdem unele publicații. În plus, ar trebui efectuate studii suplimentare pentru a înțelege dacă evaluările impactului social și de mediu ar putea fi un instrument de stimulare a inițiativelor de finanțare socială. De asemenea, ar putea fi realizate studii mai aprofundate în ceea ce privește impactul social creat de sistemul bancar, care ar putea ajuta cercetătorii să verifice nivelul de responsabilitate a instituțiilor financiare în rezolvarea problemelor sociale, etice și de mediu.

Bibliografie

1. Ahmed, M., Hafeez, M., Kaium, M. A., Ullah, S., & Ahmad, H. (2023). Do environmental technology and banking sector development matter for green growth? Evidence from top-polluted economies. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(6), 14760-14769.
2. Ahmed, S. U., Ahmed, S. P., & Hasan, I. (2018). Why banks should consider ESG risk factors in bank lending?. *Banks & bank systems*, (13, Iss. 3), 71-80.
3. Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975.
4. Azmi, W., Hassan, M. K., Houston, R., & Karim, M. S. (2021). ESG activities and banking performance: International evidence from emerging economies. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 70, 101277.
5. Baer, M., Campiglio, E., & Deyris, J. (2021). It takes two to dance: Institutional dynamics and climate-related financial policies. *Ecological Economics*, 190, 107210.
6. Basel Committee on Banking Supervision. (2021). Climate-related risk drivers and their transmission channels. *Bank for International Settlements*.
7. Birindelli, G., Dell'Atti, S., Iannuzzi, A. P., & Savioli, M. (2018). Composition and activity of the board of directors: Impact on ESG performance in the banking system. *Sustainability*, 10(12), 4699.
8. Blomqvist, A., & Stradi, F. (2024). Responsible investments: an analysis of preference—the influence of local political views on the return on ESG portfolios. *The European Journal of Finance*, 30(7), 696-725.
9. Bloxham, E. (2011a). Corporate governance and sustainability: new and old models of thinking. *Journal of Sustainable Finance and Investment*, 1(1), 77-80.
10. Bloxham, E. (2011b). The knowledge gap between investors and companies. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 1(2), 156-158.
11. Buallay, A. (2019). Is sustainability reporting (ESG) associated with performance? Evidence from the European banking sector. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 30(1), 98-115.

-
12. Chen, I. J., Hasan, I., Lin, C. Y., & Nguyen, T. N. V. (2021). Do banks value borrowers' environmental record? Evidence from financial contracts. *Journal of Business Ethics*, 174, 687-713.
 13. Chiaramonte, L., Dreassi, A., Girardone, C., & Piserà, S. (2022). Do ESG strategies enhance bank stability during financial turmoil? Evidence from Europe. *The European Journal of Finance*, 28(12), 1173-1211.
 14. Choudhury, T., Hasan, F., Djajadikerta, H., Hassan, M. K., Kamran, M., Boubaker, S., & Sarker, T. (2023). Renewable energy supply and risk in global banking. *T20 Policy Brief*, 1-16.
 15. Citterio, A., & King, T. (2023). The role of Environmental, Social, and Governance (ESG) in predicting bank financial distress. *Finance Research Letters*, 51, 103411.
 16. Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., & Herrera, F. (2011). An approach for detecting, quantifying, and visualizing the evolution of a research field: A practical application to the Fuzzy Sets Theory field. *Journal of Informetrics*, 5(1), 146-166.
 17. Cunha, F. A. F. D. S., Meira, E., & Orsato, R. J. (2021). Sustainable finance and investment: Review and research agenda. *Business Strategy and the Environment*, 30(8), 3821-3838.
 18. Di Tommaso, C., & Thornton, J. (2020). Do ESG scores effect bank risk taking and value? Evidence from European banks. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(5), 2286-2298.
 19. Ebadi, A., & Schiffauerova, A. (2016). How to boost scientific production? A statistical analysis of research funding and other influencing factors. *Scientometrics*, 106(3), 1093-1116.
 20. European Banking Authority, 2021. EBA report on management and supervision of ESG risks for credit institutions and investment firms. Available at: <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-publishes-its-report-management-and-supervision-esg-risks>.
 21. Fatemi, A., Glaum, M., & Kaiser, S. (2018). ESG performance and firm value: The moderating role of disclosure. *Global finance journal*, 38, 45-64.
 22. Forcadell, F. J., Aracil, E., & Úbeda, F. (2020). The impact of corporate sustainability and digitalization on international banks' performance. *Global Policy*, 11, 18-27.
 23. Gangi, F., Salerno, D., Meles, A., & Daniele, L. M. (2019). Do corporate social responsibility and corporate governance influence intellectual capital efficiency?. *Sustainability*, 11(7), 1899.
 24. Garcia, A. S., Mendes-Da-Silva, W., & Orsato, R. J. (2017). Sensitive industries produce better ESG performance: Evidence from emerging markets. *Journal of cleaner production*, 150, 135-147.
 25. Hafenstein, A., & Bassen, A. (2016). Influences for using sustainability information in the investment decision-making of non-professional investors. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 6(3), 186-210.
 26. Hasanov, F., Bulut, C., & Suleymanov, E. (2017). Review of energy-growth nexus: A panel analysis for ten Eurasian oil exporting countries. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 73, 369-386.
 27. Hassan, M. K., Chiaramonte, L., Dreassi, A., Paltrinieri, A., & Piserà, S. (2021). The crossroads of ESG and religious screening on firm risk. *Research in International Business and Finance*, 58, 101500.
 28. He, Q. (1999). Knowledge discovery through co-word analysis.
 29. In, S. Y., Rook, D., & Monk, A. (2019). Integrating alternative data (also known as ESG data) in investment decision making. *Global Economic Review*, 48(3), 237-260.
 30. Kenjegalieva, A., Duygun, M., Kenjegaliev, A., & Hall, S. (2022). ESG complementarities in the US economy. *The European Journal of Finance*.
 31. Laidroo, L., & Sokolova, M. (2015). International banks' CSR disclosures after the 2008 crisis. *Baltic Journal of Management*, 10(3), 270-294.
 32. Liu, Z., Yin, Y., Liu, W., & Dunford, M. (2015). Visualizing the intellectual structure and evolution of innovation systems research: a bibliometric analysis. *Scientometrics*, 103, 135-158.
 33. Maes, J., & Jacobs, S. (2017). Nature-based solutions for Europe's sustainable development. *Conservation letters*, 10(1), 121-124.
-

-
34. Martens, C. D. P., Lacerda, F. M., Belfort, A. C., & Freitas, H. M. R. D. (2016). Research on entrepreneurial orientation: current status and future agenda. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 22(4), 556-583.
 35. Martini, A. (2021). Socially responsible investing: from the ethical origins to the sustainable development framework of the European Union. *Environment, Development and Sustainability*, 23(11), 16874-16890.
 36. Mattila, A. S., Hanks, L., & Kim, E. E. K. (2010). The impact of company type and corporate social responsibility messaging on consumer perceptions. *Journal of Financial Services Marketing*, 15, 126-135.
 37. Miralles-Quirós, M. M., Miralles-Quirós, J. L., & Redondo Hernández, J. (2019a). ESG performance and shareholder value creation in the banking industry: International differences. *Sustainability*, 11(5), 1404.
 38. Miralles-Quirós, M. M., Miralles-Quirós, J. L., & Redondo-Hernández, J. (2019b). The impact of environmental, social, and governance performance on stock prices: Evidence from the banking industry. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 26(6), 1446-1456.
 39. Muñoz-Leiva, F., Viedma-del-Jesús, M. I., Sánchez-Fernández, J., & López-Herrera, A. G. (2012). An application of co-word analysis and bibliometric maps for detecting the most highlighting themes in the consumer behaviour research from a longitudinal perspective. *Quality & Quantity*, 46, 1077-1095.
 40. Naimy, V., El Khoury, R., & Iskandar, S. (2021). ESG versus corporate financial performance: Evidence from East Asian Firms in the industrials sector. *Studies of Applied Economics*, 39(3).
 41. Nițescu, D. C., Călin, A. E., & Vierescu, E. M. (2024). Performance and risk-a changing and complex relationship for banking business. *Theoretical & Applied Economics*, 31(2).
 42. Paltrinieri, A., Dreassi, A., Migliavacca, M., & Piserà, S. (2020). Islamic finance development and banking ESG scores: Evidence from a cross-country analysis. *Research in International Business and Finance*, 51, 101100.
 43. Pao, M. L. (1985). Lotka's law: A testing procedure. *Information processing & management*, 21(4), 305-320.
 44. Pastor, L., Stambaugh, R. F., & Taylor, L. A. (2021). Sustainable investing in equilibrium. *Journal of financial economics*, 142(2), 550-571.
 45. Pedersen, L. H., Fitzgibbons, S., & Pomorski, L. (2021). Responsible investing: The ESG-efficient frontier. *Journal of financial economics*, 142(2), 572-597.
 46. Ruan, S., Wan, G., Le, X., Zhang, S., & Yu, C. (2023). Combining the role of the banking sector and natural resource utilization on green economic development: evidence from China. *Resources Policy*, 83, 103671.
 47. Ruiz, B., Esteban, Á., & Gutiérrez, S. (2014). Determinants of reputation of leading Spanish financial institutions among their customers in a context of economic crisis. *BRQ Business Research Quarterly*, 17(4), 259-278.
 48. Sahu, A., & Jena, P. (2022). Lotka's law and author productivity pattern of research in law discipline. *Collection and Curation*, 41(2), 62-73.
 49. Salzmann, A. J. (2013). The integration of sustainability into the theory and practice of finance: an overview of the state of the art and outline of future developments. *Journal of business economics*, 83, 555-576.
 50. Šarac, D., Čačić, N., Kopic, M., & Blagojević, M. (2022). Reserve delivery parking spots in urban areas. *Transportation Research Procedia*, 64, 138-148.
 51. Schwab, K. (2017). *The fourth industrial revolution*. Crown Currency.
 52. Shakil, M. H., Mahmood, N., Tasnia, M., & Munim, Z. H. (2019). Do environmental, social and governance performance affect the financial performance of banks? A cross-country study of emerging market banks. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 30(6), 1331-1344.
-

-
53. Van Raan, A. F. (2014). Advances in bibliometric analysis: research performance assessment and science mapping. *Bibliometrics Use and Abuse in the Review of Research Performance*, 87(4), 17-28.
54. Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational research methods*, 18(3), 429-472.